

Tokaji Múzeum- Világörökségi Bormúzeum

3910 Tokaj

Bethlen Gábor utca 7., 47/352-636,
info@tokajimuzeum.hu

Serház utca 55., 47/552-050
info@bormuzeum.eu

Muzeális intézmények szakmai támogatására Kubinyi Ágoston Program 2019 Szakmai beszámoló (Ügyiratszám:34428-2/2019/MUZEUM)

„Jó szerencsét!”

Ez az ősi bányász köszöntés a címe a Tokaji Múzeum pincéjének északi ágában kialakított új, interaktív állandó kiállításnak. A címadás nem véletlen, hiszen a múzeum Tokaj és környéke (a Tokaji-hegység déli része) kőbányászatát, annak XIX. század végi, XX. század eleji néhány sajátosságát kívánja bemutatni. Mindezt azonban a teljes magyar bányászmuult szerves részének tekintve teszi.

A kiállítás megvalósítását május első heteiben kezdtük el. Az év első 4 hónapját a kivitelezőkkel történő egyeztetésre, szerződések előkészítésére, majd megkötésére használtuk. A kiválás egyik fő oka, hogy az eredeti költségvetési tervünket módosítani kellett, mivel a berendezési tárgyak (bányász és ritzer szerszámok, kiállításba kerülendő kövek) megvásárlását a pályázat nem tette lehetővé. Így az erre betervezett összeget egy másik (bányabeomlást szimuláló animációs kisfilm), az eredeti tervben nem szereplő téma bemutatására csoportosítottuk át.

A pályázatban vállalt feladatok megvalósítása a tervezett időszávokhoz viszonyítva egy hónapos csúszással tudtuk elkezdni, de a későbbiekben ezt be tudtuk hozni, így a vállalt és előírt időhatárra, 2020 december 31-re befejeztük.

A Tokaji Múzeum alatt húzódó 2 ágból álló pincerendszer, még be nem rendezett, időszakos kiállításokra használt belső ágában valósítottuk meg a Tokaj –hegyalján egykor, ma már csak nyomokban található számos külszíni és mélyművelésű bányászatának bemutatását. **A 3 un. tárók** (kiállítási terek) 1-1 témát ragadnak ki, mutatnak be a bányászat életéből. Az **első**, az un, étkező/öltöző, ahol a bányászok munka kezdése és vége során tartózkodtak, egy időszakot helyeztünk el, a térség bányászati múltjának áttekintésére. Itt kapott helyett a múzeumpedagógia (egy asztal) ahol az érkező csoportokkal tudunk majd foglalkozni és a tudástár, amely az asztal felett egy érintő képernyős tv segítségével érhető el. A számos már megjelent, ill. a múzeum munkatársai által összegyűjtött és megírt anyag mellett, itt kapott helyett több, a játékos kedvű látogatóink számára elérhető memória, kvíz, stb. játék.

A **második táró** a külszíni kőbányászat bemutatásának helyszíne. A ritzer eszközeivel körbevéve és vele szemben, a mai napig működő az ország legnagyobb kőbányájának (Tállya) egyik művelés alatt álló falának bemutatása. Mind a ritzer munkájáról, mind pedig a kőbányászatról készítettünk 1-1 dokumentumfilmet, melyek megtekintése 1-1 érintőképernyős tv-n keresztül történik. A kiállításban elhelyezett és a bányából a múzeumba szállított köveken íróinktól a témához kapcsolódó idézeteket festettünk fel, ezzel is érzékeltetve, hogy milyen

jelentős és megbecsült munka a bányászoké.

A **3. táró a** mélyművelésű ércbányászat bemutatását vállalta fel. A bánya bejáratánál egy szikladarabra Szent Borbála kerámia szobrát helyeztük. (A bányák bejáratánál mindig volt egy un. szenttér, ahova/akihez a bányászok alászállás előtt fohászkodtak). A bejáratnál szemben 3 db mozdulatba állított bányászfigura látható, (fejtő, lapátoló és a szállító) előtérben eredeti méretben elkészített magyar csillével. Az itt látható életképet fejlesztettük tovább egy robbantást szimuláló animációs kisfilm bemutatásával, amelyet virtuális szemüvegen keresztül tudják majd a látogatók megnézni.

Első lépésben a **kiállítás berendezéséhez szükséges „tárgyak”** (4 db kiállítási baba, 3 db látvány patkány és 9 db plexi búra) megrendelése történt. A babák a (mozdulatba állított bányamunkások) az ércbánya és a ritzer témához lettek elhelyezve. A plexi búrákkal az első terembe kiállított régészeti leleteket védjük.

A **bányarekonstrukció** több hónapon keresztül zajló munkafolyamat volt. A mélyművelésű (ércbánya) bányaszakaszkialakításának első lépése az ércbánya *falának rögzítéséhez* szükséges faállvány/ácsolat elkészítése, majd erre a gipszkarton/hungarocell táblák rögzítése, *faragása és festése* történt. A falszakasz burkolása előtt egy *szellőztető ventilátor* rendszert is beszereltünk, a pince penészesedésének és a kiállítási tárgyak nedvesedésének megakadályozására. Az életképbe helyeztük el a *bányász-szerszámokat* (15 db), melyeket fotók és a tanulmányokban talált leírások alapján készítettünk el. Az animációs filmet is itt nézhetik meg a látogatók 5 db *Oculus Go virtuális szemüvegen* keresztül.

A **külszíni bányászatot** bemutató terembe került elhelyezésre a *ritzer* bábu, körülötte *szerszámjai* (szintén rekonstrukcióban készült 15 db), háta mögé pedig egy, a tállyai bányában készített nagyméretű fotó. Szemközti falon, a ma is működő tállyai bánya egyik robbantás előtt álló fala lett bemutatva. Ebben a táróban található 1-1 *érintőképernyős tv*, melyeken az általunk forgatott **dokumentumfilmeket** mutatjuk be. (Az utolsó erdőbényei ritzer c. https://www.youtube.com/watch?v=y7H_EL9JqH0, és a Vigyázz! Kész! Robbantás! c. <https://www.youtube.com/watch?v=GIIXZL68QHI>)

Az első táró/kiállítási tér, mint már írtam a pihenő/öltöző tere. Itt a falra elhelyezett *idővonalon* a több ezer évet szemléltető bányászati időszak található, alatta a környéken feltárt régészeti leletekkel (szakóca, csiszolt marokkő, őrlőkődarab, malomkő, stb.) Szemben a múzeumpedagógiának kialakított tér (asztal lócával) ahol a foglalkozásokra jelentkezők kőzetvizsgálatokat, kövek pattintását, stb. tevékenységeket végezhetnek. A **foglalkozásokhoz védőszemüveget, kőzetvizsgáló kalapácsot** és a bányában tartózkodás illúzióját visszaadó *védősisakot (kobakot) biztosítunk*. Az asztal felett a falon, egy *érintőképernyős tv*-n tudják az érdeklődők a **tudástár** anyagát elérni, a játékos kedvű látogatók pedig az **interaktív játékaikat**.

A két pincszakaszt elválasztó pihenő térre a kiállítás indítását szolgáló un. *tablót* helyeztünk, melyen a cím mellett támogatóink névsora és egy érintőképernyős tv köszönti a betérőt. A tv-n szakmai segítőnkkel készített *dokumentumfilm* https://www.youtube.com/watch?v=Gb_48YR8vPM látható, amely a kiállítás célját és szükségét, a bemutatásra kerülő bányaterület tájban/térképen történő elhelyezését szolgálja, tehát egy bevezető a kiállítás megtekintéséhez, befogadásához. A kiállításához elkészítettük a múzeumpedagógiai **foglalkoztató füzetünket**.

Mivel a tervezett költségeknél 2 témában (kiállítás berendezése és a múzeumpedagógiához felhasználandó eszközök beszerzésénél) pénzmaradványunk keletkezett, ami a 20%-os mozgási határt nem haladta meg, így a maradványösszeget egy **Múzeumi Újság Bányászati Különszámának** szerkesztésére és nyomtatására használtuk fel. Itt azokat a tanulmányokat jelentettük meg, melyeket az anyaggyűjtés során a segítőink visszaemlékezéseiből írtunk, az 50-es évek újság formájában.

Szintén elkészült a **múzeumi kiállítás** vezetőnkhez egy 2 oldalas betétlap, melyben az új, állandó kiállításunkat mutatjuk be.

A kiállítás megnyitását december 4-re, Szent Borbála napra (bányászok védőszentje) terveztük,

de ez sajnos az ismert egészségügyi vészhelyzet miatt nem tudtuk megvalósítani. Mivel a múzeumok zárva tartásáról szóló kormányrendelet még a mai napig él, így a kiállítás nyitása még várat magára a feloldásig.

Kelt. Tokaj, 2021. január 20.

Nagyné Bősze Katalin
igazgató